

УДК 811.111'374

DOI <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2026.1.19>

Юлія ТОМЧАКОВСЬКА

доктор філологічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов,
Національний університет «Одеська юридична академія»,
yuliya.tomchakovskaya@gmail.com

ORCID: 0000-0003-0117-2704

Лідія ШВЕЛІДЗЕ

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов,
Національний університет «Одеська юридична академія»,
9087000@gmail.com

ORCID: 0000-0003-2291-5255

Тетяна СТАШУК

аспірант, асистент кафедри іноземних мов,
Національний університет «Одеська юридична академія»,
tetiana.stashuk10@gmail.com

ORCID: 0000-0002-3475-6530

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ “PUBLIC MANAGEMENT AND ADMINISTRATION” В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Статтю присвячено дослідженню лексико-семантичного поля «Public management and administration» в англійській мові. Метою дослідження є визначення складу, структурної організації та семантичних характеристик лексичних одиниць, що формують дане лексико-семантичне поле, а також встановлення його ядра і периферійних зон. Матеріалом дослідження слугували англійські терміни, відібрані з сучасних лексикографічних джерел, зокрема словників публічного адміністрування. У процесі роботи використано описовий метод, метод семантичного та компонентного аналізу, а також метод польового моделювання. У результаті відбору сформовано корпус лексичних одиниць, що позначають інституції публічної влади, управлінські процеси, адміністративні процедури та фінансово-економічні механізми функціонування публічного сектору. У статті встановлено тематичну організацію досліджуваної лексики та виокремлено кілька основних семантичних груп: терміни на позначення суб'єктів та інституцій публічного управління, управлінських процесів і процедур, фінансово-економічних механізмів функціонування публічного сектору, а також результатів діяльності публічної влади. Проведений етимологічний аналіз засвідчив переважно латинсько-французьке походження досліджуваної лексики, що відображає історичний розвиток європейської адміністративно-правової традиції. У результаті польового аналізу визначено структуру лексико-семантичного поля “Public management and administration”, яка включає ядро, приядерну та периферійну зони. Ядро поля становлять базові концепти публічного управління (public administration, public management, governance, public sector), моді як приядерна зона представлена термінами, що конкретизують організаційні та процедурні аспекти діяльності публічної влади. Периферію формують спеціалізовані поняття, пов'язані з економічними, фінансовими та соціальними аспектами функціонування публічного сектору.

Ключові слова: лексико-семантичне поле, термінологія, терміносистема, публічне управління, етимологія, структура.

Yuliia Tomchakovska, Lidiia Shvelidze, Tetyana Stashuk. LEXICAL-SEMANTIC FIELD “PUBLIC MANAGEMENT AND ADMINISTRATION” IN THE ENGLISH LANGUAGE

The article is devoted to the study of the lexical-semantic field “Public management and administration” in the English language. The aim of the research is to determine the composition, structural organization, and semantic characteristics of lexical units that form this lexical-semantic field, as well as to identify its core and peripheral zones. The research material consists of English terms selected from modern lexicographic sources, particularly dictionaries of public administration. In the course of the study, the descriptive method, the method of semantic and componential analysis, and the method of field modeling were employed. As a result of the selection process, a corpus of lexical units denoting institutions of public authority, managerial processes, administrative procedures, and financial and economic mechanisms of the functioning of the public sector was formed. The article establishes the thematic organization of the analyzed vocabulary and identifies several main semantic groups: terms denoting subjects and institutions of public administration, managerial processes and procedures, financial and economic mechanisms of the functioning of the public sector, as well as the results of public authority activities. The conducted etymological analysis demonstrates the predominantly Latin and French origin of the studied vocabulary, reflecting the historical development of the European administrative and legal tradition. The field analysis allowed for

determining the structure of the lexical-semantic field "Public management and administration," which includes the core, the near-core zone, and the periphery. The core of the field consists of the basic concepts of public governance (public administration, public management, governance, public sector), while the near-core zone is represented by terms specifying the organizational and procedural aspects of public authority activities. The periphery is formed by specialized concepts related to the economic, financial, and social aspects of the functioning of the public sector.

Key words: *lexical-semantic field, terminology, terminological system, public management, etymology, structure.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку державного управління та трансформації суспільно-політичних інституцій особливої актуальності набуває дослідження мовних засобів репрезентації понять, пов'язаних із сферою публічного управління. Активне поширення англійської мови як мови міжнародної наукової комунікації та управлінської практики зумовлює необхідність системного аналізу термінологічного апарату, що функціонує у галузі публічного управління. Значна кількість понять цієї сфери формує складну мережу семантичних зв'язків, яка відображає структуру управлінських процесів, функцій і інституцій.

Проблема полягає у відсутності комплексного лінгвістичного опису лексико-семантичного поля, що репрезентує зазначену сферу в англійській мові. Наявні дослідження здебільшого зосереджуються на окремих термінах або на галузевій термінології державного управління, тоді як системні зв'язки між лексичними одиницями, їх ієрархічна організація, семантичні мікрополя та структурні особливості залишаються недостатньо вивченими. У зв'язку з цим виникає потреба у визначенні складу, структури та семантичних відношень між одиницями, що формують відповідне лексико-семантичне поле.

Актуальність дослідження також зумовлена практичними потребами перекладу, термінографії та викладання англійської мови для спеціальних цілей, зокрема у сфері державного управління, публічної політики та права. Систематизація лексики, що позначає явища публічного управління, сприятиме точнішому використанню термінів у науковому дискурсі, покращенню якості перекладу фахових текстів та формуванню професійної іншомовної компетентності здобувачів освіти. Таким чином, дослідження лексико-семантичного поля "Public management and administration" пов'язане з розв'язанням важливих наукових і практичних завдань сучасної лінгвістики, термінознавства та прикладної філології.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування, систематизації та функціонування термінології спеціальних сфер діяльності неодноразово ставали предметом наукових досліджень у сучасному мовознавстві. У працях, присвячених теорії

термінології, розглянуто принципи формування терміносистем, особливості семантичної організації термінів та закономірності їхнього функціонування у фаховому дискурсі. Зокрема, у дослідженнях наголошується, що термінологія є впорядкованою системою лексичних одиниць, пов'язаних спільністю поняттєвої сфери та структурованих за певними семантичними ієрархіями [1].

Вагомий внесок у розвиток теорії термінотворення зроблено у працях, де розглядаються семантичні та соціолінгвістичні аспекти формування термінів, зокрема питання мотивації, номінації та функціонування спеціальної лексики в науковому дискурсі [2]. У цих дослідженнях підкреслюється, що термінологічні системи формуються під впливом як внутрішньомовних, так і позамовних чинників, що відображають розвиток відповідної галузі знань.

Окрему групу становлять роботи, присвячені дослідженню англійської термінології менеджменту та управління. У них аналізуються структурно-семантичні характеристики терміносистеми менеджменту, визначаються її основні тематичні групи та особливості функціонування у професійному дискурсі [3; 5]. Також розглядаються питання унормування термінології менеджменту та принципи стандартизації фахових назв у сучасній українській мові [4].

У новіших дослідженнях увагу зосереджено на етимологічних джерелах англійських термінів менеджменту, а також на їхній структурній організації та способах формування в сучасній англійській мові [6]. Поряд із цим аналізується структурно-семантична будова англійських термінів менеджменту, що дозволяє виявити продуктивні моделі їх творення та визначити закономірності формування відповідної терміносистеми [7].

Лексикографічні джерела також відіграють важливу роль у дослідженні термінології управління, оскільки вони фіксують усталені значення термінів та відображають їхнє функціонування у професійній комунікації [8].

Разом з тим аналіз наукових праць свідчить, що, попри значну увагу до проблеми термінології менеджменту, питання комплексного опису лексико-семантичного поля, яке репрезентує сферу публічного управ-

ління, залишається недостатньо розробленим. Зокрема, потребує подальшого дослідження структура цього поля, його ядро та периферія, а також семантичні зв'язки між одиницями, що входять до його складу. Саме це зумовлює необхідність подальшого лінгвістичного аналізу відповідної лексики у межах сучасних підходів до вивчення терміносистем.

Метою статті є дослідження лексико-семантичного поля "Public management and administration" в англійській мові шляхом виявлення його структурної організації, визначення ядра та периферії, а також аналізу семантичних зв'язків між одиницями, що репрезентують сферу публічного управління та адміністрування.

Для досягнення поставленої мети передбачено виконання таких завдань: здійснити відбір лексичних одиниць, що репрезентують сферу public management and administration; проаналізувати їхні семантичні характеристики та тематичну організацію; встановити структурні елементи досліджуваного лексико-семантичного поля та визначити його ядро і периферійні зони.

Виклад основного матеріалу дослідження виклад основного матеріалу дослідження. Матеріалом дослідження слугували лексичні одиниці англійської мови, що позначають поняття сфери публічного управління та адміністрації, відібрані з сучасних англійських лексикографічних джерел, зокрема зі словників публічного адміністрування [9; 10].

У процесі дослідження застосовано комплекс методів: описовий метод для систематизації та інтерпретації лексичних одиниць; метод семантичного аналізу для виявлення змістових характеристик термінів; метод компонентного аналізу для визначення семантичної структури лексем; а також метод польового моделювання для встановлення структури лексико-семантичного поля "public management and administration".

До корпусу дослідження увійшли терміни, що позначають інституції публічної влади, управлінські процеси, функції органів управління, форми адміністративної діяльності та інструменти реалізації державної політики. У результаті відбору було сформовано групу лексичних одиниць, серед яких *administrative authority, administrative decision, administrative law, administrative procedure, public administration, public sector, public management, public goods, public interest, public finance, civil service, decentralization, governance, policy, public services, regulatory*

bodies, taxation, public-private partnership, budget, fiscal policy та ін.

Семантичний аналіз відібраних одиниць показав, що вони характеризуються високим ступенем термінологічної спеціалізації та відображають ключові концепти функціонування системи публічного управління. Значна частина лексем має складну структуру та утворена шляхом словоскладання або словосполучення (*public administration, administrative decision, public-private partnership*), що є характерною рисою англійської термінології управління. Багато термінів мають абстрактний характер і позначають не лише конкретні інституції чи посади, а й процеси, принципи та механізми організації державної влади.

Етимологічний аналіз лексичних одиниць, що формують лексико-семантичне поле "Public management and administration", свідчить про їхню переважно латинсько-французьку основу, що є характерною рисою англійської термінології права, політики та державного управління. Історично формування цієї лексики пов'язане з розвитком адміністративних інститутів у європейській правовій традиції, а також із значним впливом латинської мови як мови права і державного управління.

Зокрема, ключовий термін *administration* походить від латинського *administratio*, що означає «управління», «керування», «виконання обов'язків». Цей іменник утворений від дієслова *administrare* – «керувати», «здійснювати управління», яке, у свою чергу, складається з префікса *ad-* («до», «для») та основи *ministrare* («служити», «допомагати», «керувати»). Подібне походження мають і споріднені лексеми *administrative* та *administrator*, що функціонують у сучасній термінології публічного управління.

Важливим компонентом досліджуваного поля є лексема *public*, яка походить від латинського *publicus* – «суспільний», «державний», «той, що належить громаді». У сучасній англійській мові вона виступає продуктивним компонентом складених термінів, таких як *public administration, public management, public policy, public sector, public goods*, формуючи цілу групу лексичних одиниць, пов'язаних із діяльністю державних інституцій.

Чимало термінів цієї сфери мають французьке посередництво у процесі запозичення до англійської мови після нормандського завоювання Англії. До них належать, зокрема, *authority* (від старофранцузького *autorité*, що походить від

латинського *auctoritas* – «влада», «авторитет»), *policy* (від старофранцузького *policie* – «державний устрій», «управління державою»), *government* (від старофранцузького *gouvernement*, від лат. *gubernare* – «керувати»). Ці слова стали основою сучасної адміністративної та політичної лексики.

Окрему групу становлять терміни, що виникли у результаті розвитку управлінської науки у ХХ столітті, зокрема *management*, *governance*, *decentralization*, *regulation*. Наприклад, *management* походить від старофранцузького *manège* та італійського *maneggiare* – «керувати», «маніпулювати», які, у свою чергу, пов'язані з латинським *manus* – «рука». Термін *governance* утворений від французького *gouvernance* і позначає систему управління або механізми керування суспільними процесами.

Етимологічний аналіз також засвідчує продуктивність латинських префіксів і суфіксів у формуванні англomовної адміністративної термінології. Зокрема, у словах *decentralization*, *regulation*, *administration*, *taxation* простежуються типові латинські словотворчі моделі, що забезпечують формування абстрактних іменників на позначення процесів і явищ управлінської діяльності.

Таким чином, етимологічна структура аналізованого лексико-семантичного поля відображає історичний розвиток європейської адміністративної традиції та демонструє значний вплив латинської та французької мов на формування англomовної термінології державного управління, що зумовлює високий рівень інтернаціональності цієї лексики та її активне використання у міжнародному науковому і професійному дискурсі.

Тематична організація досліджуваної лексики дозволяє виокремити кілька основних семантичних груп. До першої групи належать терміни, що позначають інституції та суб'єкти публічного управління (*public administration*, *administrative authority*, *civil service*, *regulatory bodies*). Друга група охоплює лексеми, які репрезентують управлінські процеси та процедури (*administrative procedure*, *administrative decision*, *governance*, *policy implementation*, *regulation*). Третю групу становлять терміни, що позначають фінансово-економічні аспекти функціонування публічного сектору (*public finance*, *budget*, *taxation*, *fiscal policy*, *public-private partnership*). До четвертої групи входять поняття, пов'язані з результатами та цілями діяльності публічної влади (*public goods*, *public interest*, *public services*).

Таким чином, аналіз відібраних лексичних одиниць свідчить про складну ієрархічну організацію досліджуваного лексико-семантичного поля, у межах якого функціонують взаємопов'язані тематичні підгрупи, що відображають різні аспекти функціонування системи публічного управління. Така структурна організація демонструє системність термінології цієї галузі та відображає концептуальну структуру відповідної професійної сфери.

У процесі дослідження лексико-семантичного поля було встановлено його основні структурні елементи та визначено ядро, приядерну зону і периферію. Польова організація цієї лексики відображає ступінь семантичної близькості лексичних одиниць до базового концепту публічного управління та їхню функціональну значущість у професійному дискурсі.

Ядро лексико-семантичного поля становлять найбільш узагальнені та концептуально значущі лексеми, які безпосередньо позначають систему публічного управління та її ключові інститути. До них належать *public administration*, *public management*, *governance*, *public sector*, *public policy*, *public authority*. Зазначені одиниці характеризуються високим ступенем абстракції, широкою сферою вживання та виступають центрами семантичного тяжіння для інших елементів поля.

Приядерну зону формують терміни, що конкретизують основні елементи та механізми функціонування системи публічного управління. До цієї групи належать лексеми, які позначають організаційні структури, процедури та управлінські процеси: *administrative authority*, *administrative decision*, *administrative law*, *administrative procedure*, *civil service*, *decentralization*, *regulation*, *public service*, *regulatory body*, *policy implementation*. дані одиниці тісно пов'язані з ядром поля та розкривають функціональні аспекти діяльності органів публічної влади.

Периферійну зону становлять лексеми, що відображають окремі галузеві або функціональні аспекти діяльності публічного управління, зокрема економічні, фінансові та соціальні механізми. До них належать такі одиниці, як *public finance*, *budget*, *taxation*, *fiscal policy*, *public goods*, *public interest*, *public-private partnership*, *social services*, *local government*. дані терміни мають більш вузьку спеціалізацію та перебувають на межі суміжних галузей знань, зокрема економіки, права та політичної науки.

Отже, структура лексико-семантичного поля “Public management and administration” характеризується ієрархічною організацією, у межах якої ядро утворюють базові концепти системи публічного управління, приєднана зона репрезентує організаційні та процедурні механізми її функціонування, а периферія охоплює спеціалізовані поняття, пов’язані з окремими аспектами управлінської діяльності. Така структура відображає системність англomовної термінології публічного управління та її зв’язок із суміжними галузями знань.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що лексико-семантичне поле “Public management and administration” є системно організованою сукупністю термінологічних одиниць, які репрезентують різні аспекти функціонування сфери публічного управління. Відібрані лексеми характеризуються високим рівнем термінологічної спеціалізації та відображають ключові концепти діяльності органів публічної влади, управлінські процеси, організаційні структури, а також економічні та соціальні механізми реалізації державної політики.

Семантичний аналіз засвідчив, що досліджувана лексика має чітку тематичну організацію та групується у кілька основних семантичних підполів, серед яких: інституції та суб’єкти публічного управління, управлінські процеси й адміністративні процедури, фінансово-економічні механізми функціонування публічного сектору, а також результати та цілі діяльності публічної влади. Така тематична диференціація відображає складну концептуальну структуру досліджуваної сфери та підтверджує системний характер відповідної терміносистеми.

Етимологічний аналіз показав, що більшість лексичних одиниць досліджуваного поля має романське походження, що пояснюється історичним розвитком європейської

адміністративно-правової традиції та значним впливом латинської мови як мови права, державного управління та наукової комунікації. Це зумовлює високий рівень інтернаціональності англomовної адміністративної лексики та її активне функціонування у міжнародному науковому та професійному дискурсі.

У процесі польового аналізу встановлено структурну організацію досліджуваного лексико-семантичного поля, що включає ядро, приєднану та периферійну зони. Ядро поля формують базові концепти системи публічного управління (public administration, public management, governance, public sector, public policy), які мають найвищий ступінь узагальнення та виступають центрами семантичного тяжіння. Приєднана зона представлена лексемами, що конкретизують організаційні та процедурні механізми діяльності публічної влади (administrative authority, administrative decision, administrative law, civil service, regulation). Периферію становлять терміни, що відображають спеціалізовані аспекти функціонування публічного сектору, зокрема фінансові, економічні та соціальні механізми (public finance, budget, taxation, fiscal policy, public goods).

Отже, аналізоване лексико-семантичне поле характеризується ієрархічною структурою та складною системою семантичних зв’язків між його компонентами. Отримані результати розширюють уявлення про структурно-семантичну організацію англomовної термінології публічного управління та можуть бути використані у подальших дослідженнях терміносистем, а також у практиці перекладу, термінографії та викладання англійської мови для спеціальних цілей. Перспективи подальших досліджень пов’язані з аналізом функціонування цієї лексики у професійному дискурсі, а також із вивченням її когнітивних і прагматичних характеристик.

Література:

1. Вакулєнко М.О. Українська термінологія: комплексний лінгвістичний аналіз : монографія. Івано-Франківськ : Фоліант, 2015. 361 с.
2. Д’яков А.С. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти : монографія. К. : КМ Academia, 2000. 216 с.
3. Галинська, О. М. Специфіка англomовної терміносистеми менеджменту як сфери бізнес-діяльності. *Наукові записки Національного університету “Острозька академія”*. 2014. Вип. 45. С. 11–14.
4. Краснополська Н.Л. Загальні рекомендації щодо унормування української термінології менеджменту. *Українська мова*. 2014. 1(49). С. 97–104.
5. Кудєлко З.Б. Англійська терміносистема ринкових взаємин: синтагматичні та парадигматичні особливості : дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філол. наук за спеціальністю 10.02.04 – германські мови, 2003.
6. Сухачова Н.С., Воскобойник В.І., Кононенко В.В. Англomовна терміносистема менеджменту: етимологічний аспект. *Закарпатські філологічні студії*. 2024. Вип. 35. С. 121–126. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2024.35.21>

7. Томчаковська Ю.О., Строченко Л.В., Шевченко-Бітенська О.В., Лесневська К.В. Формування англomовний термінів менеджменту в структурно-семантичному аспекті. *Закарпатські філологічні студії*. 2025. Випуск 40. Том 2. С. 258–262. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.40.2.41>
8. A dictionary of business and management. URL: <https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199234899.001.0001/acref-9780199234899> (дата звернення: 18.04.2025 р.).
9. Dictionary of public administration / ed. by I. Wiczorek, J. Szymanek. Łódź : National Institute of Local Government Publishing House, 2018. 264 p.
10. Mandal U. C. Dictionary of public administration. New Delhi : Sarup & Sons, 2007. 561 p.

Дата першого надходження статті до видання: 24.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026